

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มจังหวัดล้านนา” มีวัตถุประสงค์ ๕ ประการ คือ ๑) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในกลุ่มจังหวัดล้านนา ๒) เพื่อพัฒนาพื้นที่ศิลปะของวัดและชุมชนในกลุ่มจังหวัดล้านนา ๓) เพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของกลุ่มจังหวัดล้านนา ๔) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดล้านนา และ ๕) เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแผนงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มจังหวัดล้านนา โดยมีวิธีวิจัยดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานของการวิจัย ๔ ประเภท คือ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

๑. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของศิลปะในล้านนา พุทธศิลปกรรมในล้านนา การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ดังนี้

๑) ประวัติความเป็นมาของศิลปกรรม ศิลปะพื้นบ้านและพุทธศิลปกรรมในล้านนา เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรมที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของล้านนา เช่น ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี สังคม และวัฒนธรรม การออกแบบงานศิลปกรรมในพื้นที่ศิลปะชุมชนที่สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม

๒) รูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของกลุ่มศิลปินในล้านนา เช่น การพัฒนารูปแบบผลงานทางศิลปะ การสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย เป็นต้น

๓) การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมของวัดที่เป็นต้นแบบพุทธศิลปกรรมในล้านนา เช่น วัดพระธาตุดอยสุเทพ วัดเจดีย์หลวง เป็นต้น

๔) รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชน

๕) แนวทางการพัฒนาพื้นที่ศิลปะและการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปกรรมทั้ง นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒. การวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งเน้นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน และนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในล้านนา เพื่อทราบถึงรูปแบบการเดินทาง ความสนใจต่องานศิลปะและการสร้างสรรค์ เส้นทางการท่องเที่ยว รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะและงานสร้างสรรค์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๑) การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ๘ จังหวัด

๒) การสำรวจกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมในพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การอนุรักษ์ และการสร้างสรรค์ศิลปะของวัดและชุมชนในกลุ่มจังหวัดล้านนา ๘ จังหวัด

๓) ประมวลความคิดเห็นในรูปแบบของข้อมูลทางสถิติ ระบบสารสนเทศ และพัฒนาไปสู่ประเด็นการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในเชิงนโยบาย

๔) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นฐานการวิจัยและพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มจังหวัดล้านนา

๓. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑) การลงพื้นที่ใน ๘ จังหวัดกลุ่มล้านนา เพื่อสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลจากพระสงฆ์ ผู้นำชุมชนในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ๙ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลประวัติความเป็นมาของศิลปกรรมล้านนา ศิลปะพื้นบ้านและพุทธศิลปกรรมในล้านนา เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรมที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของล้านนา รูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของกลุ่มศิลปินในล้านนา การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมของวัดที่เป็นต้นแบบพุทธศิลปกรรมในล้านนา และรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในกลุ่มจังหวัดล้านนา

๒) การสัมภาษณ์ สนทนากลุ่มกับตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานท่องเที่ยวและการกีฬาประจำจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และบริษัทท่องเที่ยว/ผู้ประกอบการที่ เกี่ยวข้องในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อทราบถึงแนวทางการพัฒนาพื้นที่ศิลปะและการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของกลุ่มจังหวัดล้านนา การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับปราชญ์ท้องถิ่น ศิลปินพื้นบ้าน และกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์

๔) การพูดคุยกับกลุ่มเยาวชนและกลุ่มจิตอาสาที่ทำงานในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศิลปะร่วมสมัย รวมทั้งการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์

๔. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการลงพื้นที่สำรวจผลงานทางศิลปกรรมล้านนาในแต่ละพื้นที่จากอดีตจนถึงปัจจุบันใน 8 จังหวัด เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้พื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนาที่จะนำมาสังเคราะห์ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แล้วนำไปสร้างเป็นพื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนา โดยเน้นการทำงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การร่วมศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มชาวบ้านเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลชุมชนในด้านประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม การจัดลำดับความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาพื้นที่ศิลปะในชุมชน โดยการกระตุ้นให้ประชาชนได้เรียนรู้สภาพของชุมชน วิถีชีวิต สังคม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำและประกอบการพิจารณาวางแผนงานวิจัยในการพัฒนาพื้นที่ศิลปะในชุมชน

ขั้นตอนที่ ๒ การร่วมวางแผน เป็นการวางแผนการพัฒนาหลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนแล้ว และนำข้อมูลมาวิเคราะห์พื้นที่ศิลปะในชุมชน โดยการนำมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ การกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้เพื่อการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๓ การร่วมดำเนินการ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการพัฒนา หรือเป็นขั้นตอนปฏิบัติการตามแผนการวิจัยที่ได้วางไว้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่ศิลปะในชุมชนให้กับชุมชน โดยการสนับสนุนด้านเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน รวมทั้งการเข้าร่วมในการบริหารงาน การประสานขอความช่วยเหลือจากภายนอกในกรณีที่มีความจำเป็น

ขั้นตอนที่ ๔ การร่วมรับผลประโยชน์ โดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดการแจกจ่ายผลประโยชน์จากกิจกรรมการวิจัยในพื้นที่ศิลปะในชุมชนร่วมกันอย่างเท่าเทียม

ขั้นตอนที่ ๕ เป็นการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานวิจัย และผลของการพัฒนาจากการดำเนินการไปแล้วว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ทันที และนำข้อผิดพลาดไปเป็นบทเรียนในการดำเนินการต่อไป การเปิดให้ประชาชนหรือชาวบ้านที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้าร่วมในพื้นที่ศิลปะในชุมชนทั้งในด้านการสร้างสรรค์และร่วมกันอนุรักษ์ ซึ่งก่อให้เกิดรากฐานแห่งความยั่งยืนของการพัฒนา

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหวังให้การพัฒนาพื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนามีกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และชาวบ้านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ศิลปะของชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะ และแหล่งเรียนรู้เชิงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนที่ยั่งยืน ในรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน โดยมีการค้นคว้าด้านข้อมูลและเนื้อหา ดังนี้

๓.๒ พื้นที่ในการศึกษาวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่การศึกษาพัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะใน ๘ จังหวัดกลุ่มล้านนา ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา แม่ฮ่องสอน และพื้นที่ในเขตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา โดยเน้นสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และการพัฒนาชุมชนศิลปะที่มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลัก แหล่งโบราณสถาน วัด ชุมชน และการพัฒนาชุมชน ดังนี้

๑. พื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การอนุรักษ์ และการสร้างสรรค์ศิลปะของวัดและชุมชนในกลุ่มจังหวัดล้านนา ประกอบด้วย

- ๑) จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ วัดพระธาตุดอยสุเทพ วัดเจดีย์หลวง กลุ่มวัดในเวียงกุมกาม วัดอินทราวาส (วัดตันเกว่น) วัดผาลาด วัดเจ็ดยอด
- ๒) จังหวัดเชียงราย ได้แก่ วัดร่องขุ่น วัดร่องเสือเต้น วัดพระแก้ว พิพิธภัณฑ์บ้านดำ
- ๓) จังหวัดลำพูน ได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญไชย วัดบ้านปาง วัดวัดพระบาทตากผ้า วัดพระธาตุ ๕ ดวง
- ๔) จังหวัดลำปาง ได้แก่ วัดพระแก้วดอนเต้า วัดเจดีย์ขาวหลัง วัดศรีชุม วัดศรีลอง เมือง วัดป่าฝาง วัดจองคำ วัดไหล่หิน วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดปงยางคก วัดปงสนุกเหนือ
- ๕) จังหวัดแพร่ ได้แก่ วัดพระธาตุช่อแฮ วัดพระบาทมิ่งเมือง วัดสูงเม่น วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี
- ๖) จังหวัดน่าน ได้แก่ วัดภูมินทร์ วัดหนองบัว วัดพระธาตุแช่แห้ง วัดมิ่งเมือง
- ๗) จังหวัดพะเยา ได้แก่ วัดศรีโคมคำ วัดจอมทอง วัดอนาลโย
- ๘) จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ วัดพระธาตุกองมู วัดจองคำ

๒. พื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ๙ พื้นที่

- ๑) วัดและชุมชนบ้านท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
- ๒) วัดบ้านโป่งและบ้านเหล่าพัฒนา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
- ๓) วัดชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
- ๔) วัดและชุมชนบ้านลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
- ๕) วัดและชุมชนบ้านพันเชิง ตำบลช่อแฮ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- ๖) วัดและชุมชนบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
- ๗) วัดและชุมชนบ้านแม่ไร่ ตำบลแม่ไร่ อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
- ๘) วัดและชุมชนบ้านเวียงเหนือ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ๙) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

๓. พื้นที่พัฒนาลีนค้ำศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา

- ๑) ชุมชนศิลปะเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- ๒) ชุมชนผ้าหม้อห้อมทุ่งโฮ้ง ชุมชนผ้าทอมือ ในอำเภอเมือง จังหวัดแพร่
- ๓) กลุ่มผลิตตุ๊กและโคมล้านนาของโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลป่าเหว อำเภอเมือง และชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
- ๔) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้สร้างสรรค์งานพระพุทธรูปไม้ และกลุ่มเครื่องเงิน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

๔. กลุ่มเครือข่ายศิลปะเชิงสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวในล้านนา

- ๑) สมาคมช่างศิลป์ จังหวัดเชียงราย
- ๒) หอศิลป์ริม่าน จังหวัดน่าน
- ๓) เครือข่ายศิลปินล้านนา
- ๔) สมาคมการท่องเที่ยวภาคเหนือ
- ๕) โรงเรียนภูมิปัญญาล้านนา
- ๖) คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ๗) สาขาพุทธศิลปกรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๘) คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มทร.ล้านนา ฯลฯ

๓.๓ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนด ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

๑. การวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- ๑) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ๘ จังหวัด โดยเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ ราย
- ๒) กลุ่มนักท่องเที่ยว ที่มาเที่ยวชมในพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การอนุรักษ์ และการสร้างสรรค์ศิลปะของวัดและชุมชนในกลุ่มจังหวัดล้านนา ๘ จังหวัด โดยเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ ราย

๒. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

- ๑) พระสงฆ์ ผู้นำชุมชนในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ๘ พื้นที่ๆ ละ ๕ ราย จำนวน ๔๕ ราย

๒) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานท่องเที่ยว และการกีฬาประจำจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และบริษัทท่องเที่ยว/ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ๙ พื้นที่ๆ ละ ๕ ราย จำนวน ๔๕ ราย

๓) ประชาชนท้องถิ่น ผู้อาวุโส และกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ๙ พื้นที่ๆ ละ ๑๐ ราย จำนวน ๙๐ ราย

๔) กลุ่มเยาวชนและกลุ่มจิตอาสาที่ทำงานในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ใน ๙ พื้นที่ เพื่อร่วมเรียนรู้ จำนวนพื้นที่ละ ๕ ราย รวมจำนวน ๔๕ ราย

๓. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

๑) กลุ่มศิลปินหลักและศิลปินจิตอาสาที่ทำงานในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์จำนวน ๓๐ ราย

๒) กลุ่มเยาวชนและกลุ่มจิตอาสาที่ทำงานในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ใน ๙ พื้นที่ เพื่อร่วมเรียนรู้ในการพัฒนาศิลปะชุมชนและการพัฒนาสังคม จำนวนพื้นที่ละ ๒๕ ราย รวม ๒๐๐-๒๒๕ ราย

๓) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและประชาชนผู้สร้างสร้างสินค้าศิลปะพื้นบ้านใน ๕ พื้นที่ๆ ละ ๑๐ ราย รวมจำนวน ๕๐ ราย

รวมประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแผนบูรณาการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา” จำนวน ๑,๓๓๐ ราย

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสานเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการลงพื้นที่สำรวจผลงานทางศิลปกรรมล้านนาในแต่ละพื้นที่จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้พื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนาที่จะนำมาสังเคราะห์ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แล้วนำไปสร้างเป็นพื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนาเพื่อให้เป็นเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนาและการสร้างแหล่งเรียนรู้เชิงศิลปวัฒนธรรม ในรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ดังนั้น จึงมีเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย

๑. แบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับประชาชนในพื้นที่ 8 จังหวัด จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ๘ จังหวัด โดยเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ ราย เนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วย

๑) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับศึกษา อาชีพ รายได้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การอนุรักษ์ และการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์

๒) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ การอนุรักษ์ และการพัฒนา ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนารูปแบบผลงานทางศิลปะ การสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย การจัดการ ทรัพยากรวัฒนธรรมของวัดและชุมชน การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

๓) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการจัดการและการพัฒนาศิลปะของวัดและชุมชน

๒. แบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับนักท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและ วัฒนธรรมในล้านนา เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมใน พื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การอนุรักษ์ และการสร้างสรรค์ศิลปะของวัดและชุมชนในกลุ่มจังหวัดล้านนา ๘ จังหวัด จำนวน ๔๐๐ ราย เนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วย

๑) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับศึกษา อาชีพ รายได้ การเรียนรู้ การ อนุรักษ์ และการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ความถี่ในการท่องเที่ยว

๒) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ความสนใจด้านพุทธศิลปกรรม กิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์ เส้นทางท่องเที่ยว ความพึงพอใจต่อการ เดินทางท่องเที่ยว และการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมของวัดและชุมชน เป็นต้น

๓) ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยว การเดินทาง ค่าใช้จ่าย การซื้อสินค้า ชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เป็นต้น

๔) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาศิลปะของวัดและชุมชน

๒. แบบสัมภาษณ์ (Interview) มุ่งเน้นการสัมภาษณ์พระสงฆ์ ผู้นำชุมชนในพื้นที่พัฒนา และสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัด สำนักงานท่องเที่ยวและการกีฬาประจำจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มชาวบ้าน และกลุ่มเยาวชนและกลุ่มจิตอาสาที่ทำงานในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ใน ล้านนา โดยมีเนื้อหาสำคัญ เช่น

๑) ประวัติความเป็นมาและการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปกรรมของวัดและชุมชน

๒) กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของกลุ่มศิลปินในล้านนา เช่น การพัฒนา รูปแบบผลงานทางศิลปะ การสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย

๓) การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมของวัดและชุมชนต้นแบบในการบริหารพุทธ ศิลปกรรมในล้านนา

๔) รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชน

๕) แนวทางการพัฒนาพื้นที่ศิลปะ

๖) การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงศิลปะ

๗) การพัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ที่ สอดคล้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (key informant) ในพื้นที่ชุมชน ๙ แห่ง ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชนในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานท่องเที่ยวและการกีฬาประจำจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มชาวบ้าน และกลุ่มเยาวชนและกลุ่มจิตอาสาที่ทำงานในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา โดยมีเนื้อหาสำคัญ เช่น

- ๑) ประวัติความเป็นมาและการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปกรรมของวัดและชุมชน
- ๒) กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของกลุ่มศิลปินในล้านนา เช่น การพัฒนารูปแบบผลงานทางศิลปะ การสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย เพื่อสรุปและสังเคราะห์องค์ความรู้พื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนาในด้านต่างๆ
- ๓) การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมของวัดและชุมชนต้นแบบในการบริหารพุทธศิลปกรรมในล้านนา
- ๔) รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชน
- ๕) แนวทางการพัฒนาพื้นที่ศิลปะ อาทิ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ๖) การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรมในล้านนา
- ๗) การพัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔. การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ เป็นการประชุมสัมมนาในระดับภาคเหนือกลุ่มจังหวัดล้านนา ๘ จังหวัด และภาคีที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ จำนวน ๑๒๐ ราย จากตัวแทนพระสงฆ์ ผู้นำชุมชนในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานท่องเที่ยวและการกีฬาประจำจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ศิลปิน กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเยาวชนและกลุ่มจิตอาสาที่ทำงานในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ฯลฯ โดยมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ประเด็นหลักในการสัมมนาประกอบด้วย

- ๑) การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงสร้างสรรค์
- ๒) การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา
- ๓) การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรมในล้านนา
- ๔) รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา
- ๕) การพัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา

๕. ชุดปฏิบัติการทางศิลปะ (Art Workshop) เป็นการชุดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้และการพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ประกอบด้วย

๑) ชุดความรู้ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลปะในล้านนา พุทธศิลป์ล้านนา ที่แสดงถึงประวัติความเป็นมา อัตลักษณ์ รูปทรง ลวดลาย ผลงานเชิงประจักษ์ และการสร้างสรรค์

๒) ชุดปฏิบัติการทางศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่

- ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนในด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมเพื่อประกอบการพิจารณาวางแผนงานวิจัยในการพัฒนาพื้นที่ศิลปะในชุมชน
- ขั้นตอนที่ ๒ การวางแผนโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์พื้นที่ศิลปะในชุมชน
- ขั้นตอนที่ ๓ การออกแบบศิลปะและออกแบบสินค้าชุมชน
- ขั้นตอนที่ ๔ การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและการพัฒนาชุมชน
- ขั้นตอนที่ ๕ การส่งเสริมผลประโยชน์ของชุมชนจากกิจกรรมการพัฒนาชุมชนและการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสู่เมืองสร้างสรรค์
- ขั้นตอนที่ ๖ การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน
- ขั้นตอนที่ ๗ การยกระดับผลงานสร้างสรรค์และสินค้าสู่การตลาดและการ

๓) การจัดทำระบบฐานข้อมูลและเว็บไซต์ เพื่อรองรับข้อมูลของโครงการ การพัฒนากิจกรรม และการสร้างเครือข่ายการสร้างเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา รวมทั้งการส่งเสริมการตลาดสินค้าผลงานศิลปะเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนที่ร่วมโครงการ

๖. แบบประเมินผลงานและกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปกรรม แบบประเมินผลงานและกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปกรรมนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประเมินความรู้ ทักษะ และกระบวนการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา 8 จังหวัด โดยประเมินก่อน-หลัง (Pre-test-Post-test) การเข้าร่วมกิจกรรม เนื้อหาประกอบด้วย

- ๑) ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะและการสร้างสรรค์ของวัดและชุมชน
- ๒) ทักษะต่อการพัฒนาและการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในชุมชน
- ๓) กระบวนการมีส่วนร่วมในการกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะในล้านนา
- ๔) ทักษะและความเข้าใจต่อการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

๑) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่เกี่ยวข้องทั้ง แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ชุดปฏิบัติการวิจัย และแบบประเมินโครงการ

๒) ร่างเครื่องมือทุกฉบับ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ชุดปฏิบัติการวิจัย และแบบประเมินโครงการ เพื่อให้เป็นต้นแบบการรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

๓) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ คน เพื่อทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

๔) นำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยาม (IOC: Item Objective Congruence Index) เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกตามวัตถุประสงค์ที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๐.๕๐ ถึง ๑.๐๐ ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา หรือข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และถ้าข้อใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า ๐.๕๐ ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข เพราะมีความสอดคล้องกันต่ำ และปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดทำแบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ชุดปฏิบัติการวิจัย และแบบประเมินโครงการ ฉบับสมบูรณ์

๕) จัดทำเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการวิจัย

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยออกเป็น ๖ ระยะ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑) ระยะที่ ๑ การจัดประชุมทีมวิจัย เพื่อชี้แจงความรู้ความเข้าใจและจัดสร้างการจัดสร้างเครื่องมือประกอบการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ประกอบการวิจัย ได้แก่ เครื่องบันทึกภาพและเสียง และความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือการทำงานทางศิลปะ

๒) ระยะที่ ๒ การลงสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการคัดเลือกชุมชนเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อรวบรวมข้อมูลในเชิงกายภาพของพื้นที่ ๙ แห่งใน ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยการทำจดหมายและประสานงานติดต่อเพื่อขออนุญาตทำวิจัยกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ รูปแบบศิลปกรรมล้านนา ร่วมกับการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางประวัติศาสตร์และข้อมูลทางโบราณคดี เพื่อสร้างองค์ความรู้พื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนา โดยการสำรวจข้อมูลและคัดเลือกชุมชนเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อรวบรวมข้อมูลในเชิงกายภาพของพื้นที่ ๙ แห่งในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน และพื้นที่ในเขตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยาโดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

๑) สถานที่ในการลงพื้นที่สำรวจต้องเป็นสถานที่ที่เหมาะสมและมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ อาทิ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สำคัญ มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ มีเส้นทางเดินทางเข้าถึงได้ง่าย และมีสิ่งอุปโภคบริโภคเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว

๒) สถานที่ในการลงพื้นที่สำรวจนั้น ต้องมีองค์กรชุมชน ผู้นำ และประชาชนอนุญาต และให้ความร่วมมือในพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปกรรมล้านนาในอดีต จนถึงปัจจุบันได้

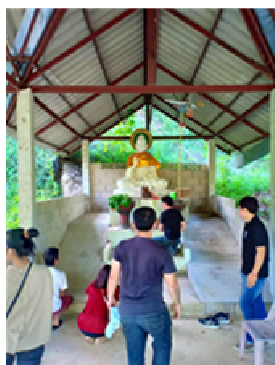
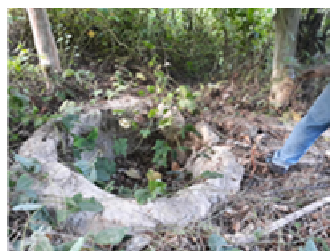
๓) สถานที่ในการลงพื้นที่สำรวจนั้น มีศิลปินหรือกลุ่มเรียนรู้ศิลปะเพื่อการรักษางานศิลปกรรมล้านนาให้มีความยั่งยืน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการนำมาสังเคราะห์องค์ความรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจสถานที่ในการลงพื้นที่ต่างๆ เบื้องต้นดังนี้

สำรวจพื้นที่ศึกษาดูงานประเพณีวัฒนธรรมชนชาวปกากะญอ ณ วัดพระบาทห้วยต้ม อ.ลี้ จ.ลำพูน

สำรวจพื้นที่ศึกษาดูงานประเพณีวัฒนธรรมบุญแข่งเรือ ณ บ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

สำรวจพื้นที่ศึกษาดูงานแหล่งโบราณคดีทางประวัติศาสตร์ ดอยเวียง-ดอยวง
ณ บ้านเหล่าพัฒนา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

สำรวจพื้นที่ศึกษาดูงานศิลปกรรมและประวัติศาสตร์เมืองฮอยอัน บ้านท่าข้าม
อำเภอฮอยอัน จังหวัดเชียงใหม่

๓) ระยะที่ ๓ ปฏิบัติการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ ๙ แห่ง และการพัฒนาสินค้าทางศิลปะในล้านนาที่กำหนดไว้ในพื้นที่การศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ผลงานศิลปะเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาสินค้าทางศิลปะ และการพัฒนาเครือข่ายเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา

๔) ระยะที่ ๔ การจัดพิมพ์เอกสารรายงานความก้าวหน้างานวิจัยเพื่อนำเสนอรายงานความก้าวหน้าแก่แหล่งทุนสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงรายงานความก้าวหน้างานวิจัยและนำเครื่องมือการวิจัยไปทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ในการจัดทำแบบสอบถาม

๕) ระยะที่ ๕ การสรุปองค์ความรู้ศิลปกรรมล้านนา แล้วนำข้อมูลไปสู่การจัดทำเวทีประชาคมในชุมชนหรือพื้นที่ โดยการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจัดทำประชาพิจารณ์ในชุมชนหรือพื้นที่ โดยการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจัดทำประชาพิจารณ์ หลังจากนั้น จึงดำเนินการลงมือปฏิบัติการวิจัยเพื่อสร้างศิลปกรรมในพื้นที่ศิลปะชุมชนทั้ง ๙ แห่ง และพื้นที่ในเขตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตพะเยาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ พัฒนาพื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนาแบบมีส่วนร่วม

๖) ระยะที่ ๖ การจัดประชุมเสวนาทางวิชาการ และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ (Art Workshop) เพื่อการเรียนรู้องค์ความรู้พื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนากับชาวบ้านในชุมชน และการพัฒนาพื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนาที่มีกระบวนการสร้างสรรค์และการอนุรักษ์ที่เหมาะสม เพื่อสร้างเป็นต้นแบบในการพัฒนาแก่ชุมชนอื่นๆ โดยการประเมินผลจากการสอบถามทัศนคติของคนในพื้นที่ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ การพัฒนาพื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนาที่มีกระบวนการสร้างสรรค์และการอนุรักษ์ที่เหมาะสม

๗) ระยะที่ ๗ การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ วีดิโอ ผลงานวิจัย วิดีทัศน์นำเสนอ และนวัตกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน รวมทั้งการจัดทำแผ่นพับ หนังสือสรุปองค์ความรู้ เว็บไซต์ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม และการเผยแพร่สู่สื่อสารมวลชน สื่อสารสนเทศ วารสารท่องเที่ยวและวัฒนธรรม และการจัดพิมพ์เอกสารรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โดยมีตารางการเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการวิจัย ดังนี้

ที่	กิจกรรมการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา ๗ เดือน						
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
๑	การจัดประชุมทีมวิจัย เพื่อชี้แจงความรู้ความเข้าใจ และจัดสร้างการจัดสร้างเครื่องมือประกอบการวิจัย							
๒	การลงสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการคัดเลือกชุมชนเป้าหมายแบบเจาะจง ๔ พื้นที่							
๓	การปฏิบัติการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ ๔ แห่งและการพัฒนาสินค้าทางศิลปะในล้านนา							
๔	การรายงานความก้าวหน้างานวิจัยเพื่อนำเสนอรายงานความก้าวหน้าแก่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์							
๕	การสรุปองค์ความรู้ศิลปกรรมล้านนาและการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน							
๖	การจัดประชุมเสวนาทางวิชาการ และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ (Art Workshop)							
๗	การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ผลงานวิจัย วิดีทัศน์นำเสนอ และนวัตกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน							
๘	การจัดรายงานฉบับสมบูรณ์							
๙	การจัดทำบทความเผยแพร่ในระดับชาติ							

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เน้นการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมจากกลุ่มประชาชนในพื้นที่สร้างสรรค์ศิลปะในล้านนา จำนวน ๔๐๐ ราย และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมพุทธศิลปกรรมในล้านนา จำนวน ๔๐๐ ราย โดยมีขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

๑) เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science)

๒) แบบสอบถามตอนที่ ๑ ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ความสนใจและกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

๒) แบบสอบถามตอนที่ ๒ ซึ่งเป็นข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม การจัดการและการส่งเสริมการเรียนรู้ของแหล่งท่องเที่ยวภายในวัด โดยทำการวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนน เพื่อให้เห็นระดับของกิจกรรมการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ในแต่ละด้าน จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๕๐ = มีความคิดเห็นในระดับน้อยมาก

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑- ๒.๕๐ = มีความคิดเห็นในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑- ๓.๕๐ = มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑- ๔.๕๐ = มีความคิดเห็นในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑- ๕.๐๐ = มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

๔) แบบสอบถามส่วนที่ ๓ ซึ่งเป็นข้อมูลด้านผลลัพธ์จากการปฏิบัติในการเรียนรู้ด้านศิลปกรรมตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นต้น โดยทำการวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนน เพื่อให้เห็นระดับของกิจกรรมการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวและการเรียนรู้ในแต่ละด้าน

๕) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อศึกษาค่าเป็นกลางทางสถิติ และเพื่อการวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลกับความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์

๖) การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค จากแบบสอบถามในเชิงสถิติและพรรณนา

๗) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นชุดความรู้ กระบวนการ และแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวของวัด

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการวิเคราะห์จากเอกสาร ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) หลังจากนั้นผู้วิจัยยืนยันความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยการให้บุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษาและบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง โดยการแปลข้อมูลพร้อมให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทักท้วงหรือยอมรับข้อมูลที่น่าเสนอ ซึ่งการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยวิธีนี้ ผู้วิจัยใช้กับข้อมูลเบื้องต้นและข้อมูลที่เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้ตีความแล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการนำเสนอภาพกิจกรรมและชุดองค์ความรู้ (หนังสือสรุปองค์ความรู้) และวิธีทัศนัยบรรยายการสังเคราะห์ข้อมูลในพื้นที่สาธารณะของชุมชนทั้ง ๙ แห่ง ในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบนให้ได้ผลเป็นเชิงประจักษ์ และนำผลไปใช้ประโยชน์ได้จริงในวงกว้าง โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

๑) ประวัติความเป็นมาของศิลปกรรม ศิลปะพื้นบ้านและพุทธศิลปกรรมในล้านนา เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรมที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของล้านนา เช่น ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี สังคม และวัฒนธรรม การออกแบบงานศิลปกรรมในพื้นที่ศิลปะชุมชนที่สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม

๒) รูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของกลุ่มศิลปินในล้านนา เช่น การพัฒนารูปแบบผลงานทางศิลปะ การสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย เป็นต้น

๓) การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมของวัดที่เป็นต้นแบบพุทธศิลปกรรมในล้านนา เช่น วัดพระธาตุดอยสุเทพ วัดเจดีย์หลวง เป็นต้น

๔) รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชน

๕) การศึกษาการมีส่วนร่วมของวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัดที่เป็นกรณีศึกษา ในมิติของการจัดการเรียนรู้ กระบวนการสื่อสารคุณค่า การพัฒนาจิตใจ และการเสริมสร้างกระบวนการเครือข่ายการเรียนรู้ในมิติต่างๆ ร่วมกัน

๖) แนวทางการพัฒนาพื้นที่ศิลปะและการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ รวมทั้ง นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืน

๗) การศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาเมือง ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ การส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ ที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนา

๓.๘ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่า S.D. ในการอธิบายข้อมูลทั่วไป
๒. การใช้สถิติ เช่น t-test และ f-test ในการหาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์ และการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของประชาชนและนักท่องเที่ยวกับผลลัพธ์ของการเรียนรู้และการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น
๓. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากทุกฝ่ายดังกล่าว โดยการเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นชุดความรู้ กระบวนการ และแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว

๓.๘ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การพัฒนากิจกรรมด้านศิลปะ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ นำมาทำการวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล โดยจับประเด็นหลักของเรื่อง (Traits) และจำแนกเหตุการณ์หลักๆ ด้วยการแยกเป็นประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) พร้อมอ้างอิงคำพูดผู้ให้ข้อมูลสำคัญและนำเสนอรูปภาพประกอบเหตุการณ์ของเรื่องเพื่อยืนยันประเด็นที่พรรณนาวิเคราะห์ตามความเหมาะสม โดยเป็นการนำเสนอผลการวิจัยชุดองค์ความรู้ในการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการบรรยายตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบภาพถ่ายพร้อมการบรรยาย จากผลการลงพื้นที่สำรวจผลงานทางศิลปกรรมล้านนาในแต่ละพื้นที่จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อหาข้อมูลที่จะนำมาสังเคราะห์ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนแล้วนำไปสู่การสรุปองค์ความรู้ศิลปกรรมล้านนา แล้วนำข้อมูลไปสู่การจัดทำเวทีประชาคมในชุมชนหรือพื้นที่ โดยการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจัดทำประชาพิจารณ์ ในชุมชนหรือพื้นที่ โดยการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจัดทำประชาพิจารณ์ หลังจากนั้น จึงดำเนินการลงมือปฏิบัติการวิจัยเพื่อสร้างศิลปกรรมในพื้นที่ศิลปะชุมชนทั้ง ๘ แห่ง และพื้นที่ในเขตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยาการจัดประชุมเสวนาทางวิชาการ และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ (Art Workshop) เพื่อการเรียนรู้

องค์ความรู้พื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนากับชาวบ้านในชุมชน และการพัฒนาพื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนาที่มีกระบวนการสร้างสรรค์และการอนุรักษ์ที่เหมาะสม เพื่อสร้างเป็นต้นแบบในการพัฒนาแก่ชุมชนอื่นๆ โดยการประเมินผลจากการสอบถามทัศนคติของคนในพื้นที่ เพื่อจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ผลงานวิจัย วิดีทัศน์นำเสนอ และนวัตกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน รวมทั้งการจัดทำแผ่นพับโบว์ชัวร์ หนังสือสรุปองค์ความรู้ และการเผยแพร่สู่สื่อสารมวลชน สื่อสารสนเทศ วารสารท่องเที่ยวและวัฒนธรรม และการจัดพิมพ์เอกสารรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

๓.๙ สรุปกิจกรรมและขั้นตอนการวิจัย

